

FRELSSESARMEEN
INTERNASJONALT STANDPUNKT

MODERNE SLAVERI OG MENNESKEHANDEL

STANDPUNKT

Frelsesarmeen er dypt forpliktet til å bekjempe moderne slaveri og menneskehandel. Moderne slaveri er en paraplybetegnelse som omfatter handel med seksuelle tjenester, arbeid, organer, utnyttelse i eller til arbeid, barnarbeid, barneekteskap og tvangsekteskap. Det berører ikke bare individer, men også sosiale og økonomiske systemer.

Frelsesarmeen tror på de bibelske prinsippene om at ethvert menneske har en iboende verdighet, at alle er like verdifulle, og at det er vår plikt å ta vare på vår neste. Utnyttelse av mennesker reduserer dem til en salgsvare og umenneskeligjør dem, belønner menneskehandlerne og svekker samfunnets moralske, sosiale og økonomiske struktur. Frelsesarmeen tar avstand fra det maktmisbruk mot mennesker som er innebygget i moderne slaveri og menneskehandel.

I arbeidet mot moderne slaveri må både tilbud og etterspørsel av tjenester vurderes. Frelsesarmeen ønsker å arbeide med alle involverte for å oppnå rettferdighet for ofrene. Arbeidet med å gjenopprette selvbildet hos en person som har blitt utnyttet og traumatisert kan være en lang og vanskelig prosess. Erkjennelsen av deres iboende verdighet og at de får hjelp til å ta gode valg og få kontroll over eget liv er avgjørende.

Moderne slaveri og menneskehandel må stanses. Alle, både enkeltpersoner og institusjoner, har ansvar for å arbeide for frigjøring av dem som er blitt utsatt for slaveri og menneskehandel. Juridiske og sosiale mekanismer for å stoppe slaveri og menneskehandel må etableres, og de involverte må bli stilt til ansvar.

Forvandling og gjenopprettelse av hele mennesket er både nødvendig og mulig for alle som er berørt av moderne slaveri og menneskehandel.

BAKGRUNN OG KONTEKST

Moderne slaveri og menneskehandel omfatter både de som organiserer og legger til rette for moderne slaveri og menneskehandel, og de som etterspør varer som er fremstilt og solgt under tvang. Det omfatter både menneskehandlere og de som er gitt myndighet til å beskytte samfunnet (myndigheter, domstoler, rettsvesen, banker).

Moderne slaveri og menneskehandel viser seg i mange former, og tilstrekkelige definisjoner mangler i mange tilfeller.

FNs uttalelse, også kjent som Palermo-protokollen, definerer menneskehandel slik:

«[Med begrepet «handel med mennesker» menes:] rekruttering, transport, overføring, husing eller mottak av personer, ved hjelp av trusler om bruk av vold eller bruk av vold eller andre former for tvang, av bortføring, av bedrageri, av forledelse, av misbruk av myndighet eller av sårbar stilling eller av å gi eller å motta betaling eller fordeler for å oppnå samtykke fra en person som har kontroll over en annen person, med sikte på utnyttning. Utnyttning skal som et minimum omfatte utnyttning av andres prostitusjon eller andre former for seksuell utnyttning, tvangsarbeid eller tvangstjenester, slaveri eller slaverilignende praksis, trelldom eller fjerning av organer.»¹

Den internasjonale arbeidsorganisasjonen (ILO), et FN-byrå, definerer tvangsarbeid som «alt arbeide eller enhver tjeneste som forlanges av noen under trussel om straff og til hvilket arbeide eller tjeneste vedkommende personer ikke frivillig har tilbudt sig.»²

Uttrykket «moderne slaveri» er en paraplybetegnelse som omfatter mange praksiser som er vanskelige å definere. Vanligvis omfatter det handel med seksuelle tjenester, arbeid, organer, tvangsarbeid, gjeldsslaveri, livegenskap, slaveri i hjemmet, barnearbeid, barneekteskap eller tvangsekteskap.³

Lista er ikke fullstendig, og andre former for moderne slaveri og menneskehandel omfatter det å ta spedbarn og barn og selge dem for adopsjon, det å holde mennesker fanget i religiøse, rituelle roller eller å bruke dem i former for menneskeofringer.

Det er vanskelig å få på plass pålitelige data siden mye av moderne slaveri og menneskehandel foregår i det skjulte, men vi vet at millioner av mennesker rundt omkring i verden blir utnyttet på denne måten.⁴ Ofte for moderne slaveri og menneskehandel er ofte blant de mest sårbare i samfunnet, og de finnes i alle aldersgrupper, uavhengig av kjønn, etnisitet og tro. De mest sårbare gruppene er flyktninger og migranter, minoriteter, kvinner, barn og mennesker som lever i ekstrem fattigdom.

¹ www.worldbank.org/en/topic/disability

² www.un.org/development/desa/disabilities/resources/factsheet-on-persons-with-disabilities.html

³ WHO, International Classification of Functioning, Disability and Health (Geneva WHO, 2001), 10.

«Impairments are problems in body function or structure such as a significant deviation or loss.»

Menneskehandlere benytter seg av ulike metoder men alt har til hensikt å utnytte andre for egen vinning. Enhver form for moderne slaveri har særtrekk som det er viktig for oss å forstå for at vi skal kunne bekjempe dem.

- Menneskehandel med seksuell utnyttelse som formål, finnes over hele verden. De fleste som er ofre for dette er kvinner og barn. Vi skal heller ikke glemme gutter, menn og transpersoner. Personer utsatt for dette ønsker sjeldent å snakke om den skam og utnyttelse de erfarer, og forblir ofte skjult for omverdenen, men har ofte like mye behov for hjelp. Utnyttelse er ikke bare begrenset til prostitusjon, den omfatter også pornografi og sexturisme. Veksten i internett og cyberteknologi har skapt nye muligheter for utnyttelse. For å bekjempe dette trengs et internasjonalt samarbeid innen lovgivning og rettsforfølgelse.
- Moderne slaveri omfatter utnyttelse av mennesker i arbeid. Menn, kvinner og barn blir tvunget til å arbeide under uakseptable og noen ganger farlige arbeidsbetingelser, ofte med utilstrekkelig lønn og manglende mulighet til å forlate arbeidsforholdet. Slaveri i hjemmet er en spesiell form for utnyttelse av arbeidskraft som oftest rammer kvinner som arbeider som hus-hjelper. Ute av stand til å forlate sin arbeidsgiver, blir de ofte både fysisk og seksuelt misbrukt og økonomisk utnyttet. Noen steder har de ingen lovbeskyttet sikkerhet. Gjeldsslaveri og livegenskap er praksiser som ennå forekommer i enkelte

kulturer. Begge praksisene er utnyttende av natur fordi gjeldsslaven forblir maktesløs i det å søke rettferdig behandling. Det å støtte en god arbeidspraksis og hindre misbruk og utnyttelse på arbeidsmarkedet er nøkkelkomponenter i avskaffelse av moderne slaveri og menneskehandel.

- Barnearbeid, seksuell utnyttelse av barn, handel med barn og barneekteskap er former for utnyttelse som omfattes av begrepet moderne slaveri, og har negativ påvirkning på barns helse, utdanning og trivsel. Tvangsekteskap betyr uansett alder både arbeidsutnyttelse og seksuell utnyttelse av en partner som er ute av stand til å forlate situasjonen.
- Handel med kroppsdeler uansett hensikt – det kan være for transplantasjon, ofring eller til bruk i religiøse ritualer – er en krenkelse. Selv om en person har gått med på å selge et organ, er informert samtykke ikke nødvendigvis gitt og følgene av prosedyren ikke nødvendigvis blitt forklart. Det er kjent at mennesker har tatt livsnødvendige organer (f.eks. begge nyrer) og etterlatt personen for å dø, eller til og med drept mennesker for å få tak i organene.
- De som utnytter kan noen ganger komme fra en lignende bakgrunn som ofrene, og om utnyttelsen stopper kan tap av inntekt gi store problemer for familiene deres. Hvis ikke alternative inntektsmuligheter blir funnet, vil utnyttelsesspiralen fortsette.

GRUNNLAGET FOR FRELSesarMEENS STANDPUNKT

Mennesket er skapt i Guds bilde (1 Mos 1,26). Alle mennesker er verdifulle for Gud og har en unik plass i Guds skaperverk (Salme 8,5). Likevel beskriver Bibelen forfeldelige realiteter som er like virkelige i dag som da Bibelen ble skrevet:

Salme 10 beskriver ondskapen hos dem som forsøker å fange andre. «I sitt hovmod jager de lovløse den som er hjelpeløs, men blir fanget av sine egne listige knep. Den lovløse skryter av sin grådighet, den griske forbanner, ja, forakter Herren. Den lovløse setter nesen i været. «Han krever meg ikke til regnskap! Det er ingen Gud», er alt han tenker.»

Jes 42,22: «Men dette er et ranet og plyndret folk. Alle er lenket i fangehull, bortgjemt i fengsler. De ble ranet og ingen berget dem, de ble plyndret, og ingen sa: «Gi tilbake!»»

Joel 3,7b-8: «De delte mitt land og kastet lodd om mitt folk, de ga en gutt for en hore og solgte en jente for vin, og den drakk de opp.»

Bibelen fremhever sterkt urettferdigheten i dette, og understreker at ingen skal bli utnyttet eller ødelagt. Den kristne overbevisningen er at den nåværende verdens nedbrutte og syndefulle tilstand ikke er slutten. Gud, som skapte menneskene, vil ikke at noen skal gå fortapt.

Jesus kom til verden for at alle skulle ha liv og overflod (Joh 10,10). Han sa: «Herrens Ånd er over meg, for han har salvet meg til å forkynne et godt budskap for fattige. Han har sendt meg for å rope ut at fanger skal få frihet og blinde få synet igjen, for å sette undertrykte fri og rope ut et nådens år fra Herren» (Luk 4,18–19). Da Jesus sa dette, siterte han fra Jes 61,1–2. Senere i Jes 61 kommer disse ordene: «For jeg er Herren, som elsker rett og hater ran og urett» (v.8). Mika 6,8 spør: «Og hva krever Herren av deg?» og svarer «Bare at du gjør rett, viser trofast kjærlighet og vandrer ydmykt med din Gud.» Din neste skal du elske som deg selv (Matt 22,30 og 3. Mos 19,18).

Det kristne budskapet er derfor at alle mennesker er kalt til å arbeide for avskaffelse av alle former for slaveri og menneskehandel.

PRAKTISK RESPONS

Frelsesarmeen har fra sin begynnelse søkt å bekjempe det verdensomspennende problemet som overgrep mot enkeltmennesker eller grupper av mennesker er.

I takt med økende kunnskap og anerkjennelse av problemet med moderne slaveri og menneskehandel, har Frelsesarmeen over hele verden intensivert sine forsøk på å bekjempe dette ondet, og til og med tatt en lederrolle enkelte steder.

Frelsesarmeen fortsetter kampen gjennom sine medlemmer, korps og enheter. En internasjonal strategi er blitt utviklet for å øke effektiviteten av dette arbeidet. Denne er bygget på forslagene til tiltak fra Palermo-protokollen og lagt til to elementer som er spesifikke for kirken.

Svarene inneholder ett eller flere av følgende punkter:

- **Bønn** – For Frelsesarmeen er bønn avgjørende i kampen mot moderne slaveri og menneskehandel. Gjennom bønnen kan mennesker oppdage Guds perspektiv og få veiledning i komplekse situasjoner. Bønnholder oss i en relasjon til Gud og styrker oss i arbeidet.
- **Medvirkning** – Den lokale kirken er en ressurs i kampen mot moderne slaveri og menneskehandel, og den er også aktiv i noen isolerte samfunn som andre organisasjoner ikke når. Selv om relevant utdanning er avgjørende i arbeidet med ofre og over

levende, kan enhver menighet øke bevisstheten i lokalsamfunnet om at misbruk og utnyttelse finnes, og sørge for et sted der mennesker som er på vei til å komme seg kan kjenne seg velkommen. Frelsesarmeen vil fortsette å bygge kompetanse og skaffe ressurser, slik at medlemmer, korps og sentra kan delta i dette arbeidet.

- **Forebygging** – Vi kan ikke bekjempe noe vi ikke erkjenner at finnes. Å sette fokus på moderne slaveri og menneskehandel virker forebyggende. Forebygging betyr både å se på de faktorene som gjør mennesker sårbare og de som skaper etterspørsel etter arbeidskraft og seksuelle tjenester som er basert på utnyttelse. Dette kan bety å skape inntektsmuligheter, fjernadopsjon, arbeid med bakmenn, fremme rettfærdig handel og mange andre aktiviteter.

- **Beskyttelse** – Frelsesarmeen står for et helhetlig syn på helse og prøver å støtte de overlevende i å gjenvinne sin fysiske, mentale, emosjonelle, relasjonelle og åndelige helse. Ofre har behov for beskyttelse på de steder de blir utnyttet og overlevende har behov for støtte i rehabiliteringsperioden. Dette kan for eksempel omfatte rapportering av usikre arbeidsforhold og arbeide mot en endring. Å ta seg av overlevende kan bety å sørge for fluktmuligheter for ofre, transport til et sikkert sted, opprette tilfluktssteder og gi de overlevende muligheter for å komme seg til hektene igjen, både på kort og lang sikt.

- **Straffeforfølgelse** – Frelsesarmeen arbeider ofte tett med rettsvesenet ved for eksempel å tilby opplæring, motta henvisninger og ta imot ofre. Noen steder arbeider Frelsesarmeen med lovbrøtterne og deres familier.
- **Retningslinjer** – Frelsesarmeen oppfordrer alle lovgivere og beslutningsmyndigheter til å utvikle og implementere mekanismer som bekjemper moderne slaveri og menneskehandel og sørge for rettferdighet for alle involverte. Frelsesarmeen vil samarbeide med myndigheter, næringsliv og organisasjoner i samfunnet for å oppnå dette.

Menneskehandel blomstrer fordi det er etterspørsel etter de tjenestene som trafikerte eller utnyttede mennesker er tvunget til å tilby. Frelsesarmeen driver derfor med kursing og bevisstgjøring om temaet, slik at de som bruker produktene eller tjenestene som trafikerte eller utnyttede mennesker tilbyr, blir konfrontert med den menneskelige elendigheten, lidelsen og urettferdigheten som skapes ved at de fortsetter å bruke disse tjenestene eller produktene. Frelsesarmeen vil fortsette med å overvåke sin ansettelses- og innkjøpspraksis og forsikre seg om at utnyttelse ikke forekommer i noen ledd av vårt arbeid.

- **Partnerskap** – Frelsesarmeen erkjenner at det er en hel rekke anerkjente organisasjoner som arbeider lokalt og globalt for å bekjempe menneskehandel. Omfanget av utnyttelse er så stort at ingen organisasjon kan bekjempe dette alene. Det oppmuntres til samarbeid med disse organisasjonene i bekjempelsen av moderne slaveri og menneskehandel, og at det blir tilbudt helhetlig hjelp for dem som er berørt på deres vei mot gjenopprettelse.